

Adalbert

měsíčník královéhradecké diecéze

9/2025 / ročník XXXV / 39 Kč

Život mi zachránil bezdomovec

PhDr. Zdeněk Zahradník
vedoucí Biskupské knihovny

12 Svatý rok a poutní místa diecéze

16 Lesní mateřská škola sv. Františka

20 Mons. Prokop Brož v Litomyšli

21 Nový ročník časopisu Duha

Hola, hola, Dobrý pastýř do lesa volá

Poprchávalo, když jsem na okraji Svítkova hledala cestu k **Lesní mateřské škole sv. Františka**. Když jsem ji konečně našla, dalo se do slušného deště. Dětem, vracejícím se z dopolední vycházky, to evidentně nevadilo. Na zastřešené schody před maringotkou skládaly jedny botičky vedle druhých. V sousedním přístřešku jsem usedla k rozhovoru s vedoucí unikátního předškolního zařízení **Veronikou Dvořákovou**.

77 Nejprve trocha historie ... letošním zářím vstupuje školka do druhého roku své existence, jaké byla začátky?

Školku v pardubické městské části Svítkov jsme slavnostně otevírali loni 16. října, od září 2024 je oficiálně zapsaná v rejstříku škol Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Děti tak u nás můžou absolvovat poslední rok předškolního vzdělávání, který je ze zákona povinný. Lesní mateřská škola sv. Františka je alternativou tradičního předškolního vzdělávání a klade důraz na pobyt dětí v přírodě a vzdělávání v lese. Děti rozvíjejí vedle stránky fyzické, psychické a sociální také oblast duchovní. Je určena pro děti od 2 do 7 let, které prozkoumávají okolní lesy, učí se skrze zážitky a prohlubují tak své dovednosti.

Koordinátorem projektu byl můj manžel Josef Dvořák. To jeho napadlo, abychom udělali školku v lese. Měli jsme v té době dvouletou dceru a trávili hodně času venku. Chtěli jsme, aby i ona vyrůstala více na vzduchu, v přírodě, bez ohledu na počasí, aby se otužovala. Manželova maminka tento les vlastní, tak jsme si řekli, že uděláme školku v našem lese. Když jsme se sem poprvé přijeli podívat, tak to tady vypadalo asi jako les okolo. Jedno velké křoviště, nedalo se tady vůbec projít. Takže jsme vzali křovinořezy, pily

! Kreativitu mohou děti rozvíjet mnoha způsoby

a další nářadí a začali les čistit. Manželova představa byla, že za dva měsíce musí být všechno včetně školky. Nakonec jsme byli rádi, že jsme za ty dva měsíce zpřístupnili místo tak, že už jsme tady stanovali, a až teprve druhý rok jsme pokračovali. Přivezli jsme teepee a karavan, v září 2023 dali žádost na MŠMT, šli jsme na stavební úřad, Lesy ČR, hygienu a další úřady, nebylo to úplně jednoduché. Nejprve jsme tady otevřeli klub pro děti a já tady fungovala od pondělí do středy pro děti, pro maminky s dětmi, kdokoliv chtěl

přijet, tak prostě přijel, a tím se to začalo dostávat do povědomí.

Mezitím se ředitelka Oblastní charity Pardubice Mgr. Marie Hubálková a můj manžel vydali na Biskupství do Hradce Králové, kde dostali souhlas ke zřízení církevní mateřské školy. Jako praktikující katolíci jsme si říkali, že církevní předškolní zařízení jsou dnes už běžnou záležitostí, nikoliv ovšem lesní, takové u nás ještě nikde není. Byly to docela nervy, ale zvládli jsme to.

77 Proč jste za patrona vaší školky zvolili právě sv. Františka z Assisi?

Taky to byl nápad mého manžela, sv. František je spojený s lesem, s přírodou, ptáci se opírali o jeho ramena, když se modlil nebo chodil venku. Ptáci symbolizují duchovní svobodu a růst.

77 Přijímáte do školky i děti z nevěřících rodin?

Ano, děti tady rozhodně neklečí „od rána do večera“. Používáme tzv. Katechezi Dobrého pastýře: „*Já jsem dobrý pastýř, znám své ovce a ony znají mne*“ (Jan 10,14). Je to celosvětově rozšířený program pro biblicko-liturgickou výchovu dětí ve věku od 3 do 12 let. Přibližujeme Boha dětem, aby znaly církevní rok,

příběhy a podobenství. Takovou laskavou a přirozenou formou. Je to o hodnotách, a ne o nějakém striktním modlení. Jestli tak budou děti dál žít, záleží jenom na nich a na rodičích.

Křesťanství šíříme formou Desatera, a to v chování. Snažíme se k sobě chovat tak, jak chceme, aby se ostatní chovali k nám. Máme tady i děti ze sociálně slabých rodin, které jsou z aktivizačního centra pro rodiny s dětmi OCH Pardubice. Nemají lehké dětství. Rodiče, nebo ti, se kterými žijí, se k nim mnohdy nechovají hezky a tady jim to kompenzujeme. A taky je to učíme, protože ony mnohdy přijdou, strkají do ostatních dětí, nemluví slušně. Není to jednoduché, ale zatím to zvládáme.

77 Platí se tady školné, to je možná pro ty sociálně slabší rodiny trochu problém ...

Máme to nastavené tak, že výše školného je individuální. Vždycky se domluvíme na výši, která je pro rodinu přijatelná. Kdo si to nemůže dovolit podle ceníku, který máme na webových stránkách, s ním se domluvíme individuálně. Norma na dítě z dotací MŠMT je, popravdě řečeno, hraniční, abychom vyšli. Děti ze sociálně znevýhodněných rodin neplatí nic. Ale jsme zapojeni do projektu Woman FOR Woman, jmenuje se SOS do školky, přispívají nám na jídlo. Jsou velmi vstřícní. Co se týče školného, ti, kdo si nemohou dovolit platit, nám třeba s něčím pomohou, se dřevem nebo seženou např.

papíry, které ve školce můžeme využít. Jedna maminka tady uklízela, i z toho se dá platit školné, ale sponzory pořád potřebujeme. Stejně tak ještě aspoň 2–3 děti, jejichž rodiče si budou moci dovolit platit školné. Tím podpoří hlavně pedagog, abychom měli na jejich mzdy, aby tady ti úžasní lidé zůstali. Máme i dobrovolníky, chodí z Oblastní charity i z Koalice nevládek Pardubicka.

77 Máte kapacitu 15 dětí ve věku od 2 do 7 let, takže i děti na plenkách. To je docela odvážné. Většinou mateřské školy, kam děti nastupují po dovršení věku tří let, požadují děti, které se obejdou bez plenek.

V zimě jsme tu měli na plenkách tři děti. Ráno jsme vždycky ráno vytopili maringotku, která slouží jako herna a výdejna s jídelnou. Děti přijíždějí kolem půl osmé a po příjezdu už zůstávají venku. Hrají si, běhají, můžou hrát fotbal, slackline, do svačinky jim necháváme úplnou volnost, aby si vytvářely své fantazie, aby ten čas využívaly, jak chtějí. Kolem deváté hodiny je svačinka, když je velká zima, chodí dovnitř do té vytopené maringotky. Ohřát se, najíst, přebalit, vyčůrat. Na zimu jsme nechávali i nočníky vevnitř, aby byly děti v teplotě a nemusely chodit ven. Když jsou krásné dny, všechno se odehrává venku. Po svačině je společný kruh, kde si povídáme, zpíváme, probíráme třeba počasí, dny v týdnu, všechna možná témata, která bychom měli podle rámcového vzdělávacího programu procházet.

Když třeba začínala zima, přijel sv. Martin na bílém koni. Potom přišlo období dušiček, žádný Halloween, povídali jsme si o tom, jestli děti chodí zapalovat svíčky na hřbitovech. Potom Vánoce. Dárky jsou pro děti samozřejmě velmi důležité, ale vyprávěli jsme si vánoční příběh, jak to bylo s Ježíšem, Marií, s andělem. Kousek od pískoviště máme pařez, na kterém je soška Panny Marie. Společně se sv. Františkem je naší ochránkyní, chodíme jí s dětmi zapalovat svíčku a vždycky jí za něco děkujeme. Ony mají povinnost pomyslet si, za co. Moc rády zapalují a sfoukávají svíčky, ale současně se zamyslí nad tím, co je pro ně důležité a za co chtějí poděkovat. Hodně třeba děkují za to, že můžou hrát ve školce fotbal, že tady mají kamarády, ale často děkují také za to, že je má Panenka Maria ráda.

Následují sportovní aktivity, např. běhání. Stavíme dětem různé dráhy, aby se pohybovaly i jinak než přirozeně, protahujeme se a potom odcházíme na procházku. Máme tady okruh kolem lesa, je tam lavička, kam se posadíme, zazpíváme, nebo si něco zopakujeme. Od půl dvanácté je oběd a pak chodí děti odpočívat do druhé maringotky, která už je tou dobou taky vytopená, a jak jsou z venku vymrzlí, tak spí v tu ránu. Kdo nespí (šesti, sedmileté děti) jde na nějaké předškolní činnosti. Pomaloučku, potichoučku vylezou a přejdou do druhé maringotky.

77 Říkala jste vytopíme ... jak? Předpokládám, že třeba infrazářiče nebo jiné moderní vymoženosti tady nemáte.

☞ Ať je léto nebo zima, děti tráví na čerstvém vzduchu a v přírodě co nejvíce času, kde mají mnoho podnětů rozvíjet svoji osobnost

Byť třeba umazané od hlíny, jsou děti v lesní školce šťastné

Sociální vazby se dětem v přírodní škole tvoří lehce

Máme kamna, klasické Petry. Nemáme tady elektrinu, ale protože jsme v lese, máme dřevo. A vzadu generátor elektrické energie na benzín. Děti musí mít na mytí rukou teplou, tekoucí vodu, proto máme termonádobu s kohoutem, do které připravíme na celý den teplou vodu na ručičky, také děláme teplý čaj. Obědy nám sem vozí externí dodavatel. Chystá obědy a vytváří jídelníček, který obsahuje i dopolední a odpolední svačinky. Musíme naplňovat tzv. spotřební koš. Sami nevaříme, nemůžeme. Tady vidíte box, ukazuje Veronika Dvořáková vedle sebe, v něm jsou gastronádoby, ve kterých nám přivezou teplé jídlo. Pokud by ho bylo potřeba přihřát, tak máme ohřevnou vanu, ale ve většině případů to přivezou připravené k podávání, ve správné teplotě.

Využíváme také služeb Odlehčovacích centra Červánky v Mikulovicích, kde se chystají svačiny a kam vozíme nádobí do myčky. Ovoce, zelenina, jogurty, dobré pečivo jako třeba koblihy se k nám dostávají díky Potravinové bance, se kterou Oblastní charita spolupracuje.

?? Jaká je reakce rodičů, když se sem přijdou podívat? Nepředstavují si trochu něco jiného, než potom vidí na vlastní oči?

Oni reagují podle toho, jak reagují děti. Když mně volají a zjišťují, jak to tady funguje, tak sem všechny zvou. Říkám přijďte i s dítětem, je důležité, abyste viděli, jak se tady cítí. Pokud uvidíte, že sem

zapadne, že se zabaví, že vás v tu chvíli už ani nepotřebuje, tak víme, že tady bude v pohodě. Když někdo váhá, protože tady není vyluxované jehličí a může tady být mokro, odpovídám, že jsme v lese, v opravdovém lese. Jsou maminky, které vidí, že je sice dítě v pohodě, ale bojí se, že by v zimě mohlo být nemocné. Tak se rozhodnou, že na podzim ne, že by to zkusili zjara, až bude lepší počasí, ale ještě nikdo z podzimních zájemců se nevrátil. To je o nastavení rodičů. Vidí, že pro dítě je to dobré, líbí se mu tady, ale maminka by byla raději, kdyby bylo v hezké, vymalované, suché třídě. Zavřené, ale čistounké. Kdo je smířen s tím, že dítě tady bude šťastné a špinavé, může zůstat.

?? Hřmí nám přímo nad hlavou. Do přístřešku, pod kterým s Veronikou Dvořákovou sedíme, bubnuje déšť. Jak se děti vyrovnávají s nástrahami přírody?

Ptali jsme se jich, zda se bojí bouřky. Říkal, že ne. Srovnávají se s tím v pohodě, sžívají se přírodou, oni se narodí spojeni s přírodou, to my je od ní oddělujeme, tady se to dostává zpátky, do přirozeného stavu.

Někdy přijdou s tím, že je jim zima, tak okamžitě vyvíjíme takové pohybové činnosti, aby se hýbaly a aby si zvykly na to, že při nepříznivém počasí se hned nezalézají pod střechem. Jedna maminka přišla s tím, že syn už nepotřebuje tolik oblečení, že je vidět, že je otužilejší. Děti téměř nemarodí, příroda na ně má opravdu

pozitivní vliv. Dokonce v roce, když jsme školku teprve připravovali a já sem jezdila, jak už jsem říkala, na tři dopoledne v týdnu, tady byl s maminkou chlapec s autismem. Říkala, že má mnohem méně záchvatů, že pobyt v přírodě na něj velmi dobře působí. Hlavně ten otevřený prostor, že tady nejsou žádné uzavřené místnosti. Oni mají svobodu, ale zároveň vědí, kde je hranice, za kterou nejdou.

Navíc, náš karavan je plný oblečení. Tím, že naším zřizovatelem je OCH Pardubice, pod níž funguje šatní sbírka, dostali její pracovníci za úkol najít v oblečení v určitých velikostech, abychom tady měli náhradní oblečení pro děti, případně pro děti ze sociálně slabých rodin i pro ně domů, nejenom na převlečení. Dostali jsme spoustu gumových holínek, zimní nepromokavé obuvi i zimního oblečení.

?? Jak se stalo, že vás zaštitila právě OCH Pardubice?

Můj manžel začal před pár lety jako dobrovolník charity, ač není pedagog, doučovat děti ze sociálně slabých rodin. Dostal na starost kluky, které připravoval na přijímačky, nebo jim pomáhal s učením, když propadali. V té době si uvědomil, že děti v těchto rodinách je třeba tvarovat a pomáhat jim co nejdříve. Ideálně od tří let, to je to úplně nejlepší cesta. Ti kluci, které vytáhnul z bryndy, mu dnes děkují. Uvědomují si, že díky jemu se dostali na

◀ Rozvíjet logické myšlení je třeba vždy

◀ Smích malých žáčků je odměnou pro pedagogy i rodiče dětí

učňák, dodělali ho a můžou si vydělávat nějakým řemeslem. Nechtějí žít tak, jak žili jejich rodiče, vidí ten rozdíl a nechtějí se vracet. Máme kluka zedníka, kuchaře, a právě proto jsme si řekli, že začneme u těch malých. Že když se tady budou nějakým způsobem formovat, tak až přijdou na ZŠ, nebude se jim nikdo posmívat. To byl náš záměr.

Ale k té charitě ... když vypukla válka na Ukrajině, tak jsme oba pracovali jako dobrovolníci v Krajském asistenčním centru pomoci uprchlíkům. Tam jsme se blíže poznali s paní ředitelkou Hubálkovou, manžel ji znal z pomoci při pořádání potravinových sbírek. Tehdy jsme si řekli, že charita se určitě stará nejen o školní, ale i předškolní děti. Zeptali jsme se tedy, zda by se OCH nestala zřizovatelem naší vznikající mateřské školky. A ona řekla ano.

?? Ve vašem životě, samozřejmě i v životě vašeho manžela, to byla velká výzva. Život se vám, předpokládám, převrátil vzhůru nohama.

Ano, oběma. Byla i těžší období, ale všechno to spolu zvládáme, nesmírně nás to naplňuje. Vidíme přínos, vidíme vizi do budoucna, že by to mohlo fungovat ještě další roky. Manžel má dokonce představu, že tady jednou bude i první stupeň ZŠ.

?? Jaké jsou vaše benefity? Proč by dítě mělo přijít sem a předškolní věk prožít právě tady v lese?

Děti tady mají neuvěřitelnou svobodu, ony si to ani neuvědomují. Mladší se učí spolupracovat se staršími, a ti se učí pomáhat mladším, ta provázanost je tady obrovská. A potom ... celý den jsou na čerstvém vzduchu. To je k nezaplacení. Ve školkách děti sice chodí na procházky, ale třeba na hodinu. A po spaní, když se nasvačí, tak jdou třeba na zahradu, ale někdy taky ne. Když trošku sprchne, tak ven nejdou, jsou ve třídě. A tady jsou pořád venku a v pohybu, oni pořád lítají, pořád něco podnikají, a zároveň my je hodně osamostatňujeme. Samy se jdou umýt, samy se obouvají, samy se svlékají. Někdy jsou zvyklé, že maminky to dělají za ně. My říkáme: pojď, vyzkoušej si to sám, ty to zvládneš. Někdy je necháme třeba i chvíličku potrápít tady na schodech do maringotky s těmi botami. Trošku se vzdálíme, a najednou vidíme, že dítě je obuté a běží za námi. Samozřejmě musíme dohlédnout, aby nebyly úplně jako čuničci, ale ony už, když mají špinavé ruce, nejdou mně je ukázat, ale jdou si je rovnou umýt.

Učíme je, aby se samostatně najedli, příborem. Jedna maminka říkala, že vidí obrovský pokrok u syna, který se krásně naučil jíst příborem, že byla úplně překvapená. To je ta samostatnost a procvičování motoriky, pořád něco děláme. Přestože jsme venku, tak tvoříme, kreslíme. Uprostřed školky je veliké pískoviště, pořád tam strkají ručičky a něco dělají. Opodál boso chodniček, teď je kvůli dešti přikrytý, ale když je hezky, tak si děti

sundají botičky a procházejí se po něm. Jsou tam šišky, mech, písek, kamínky, klačíky, kůra. Není to zábava na dlouho, proběhnou si to a jdou si zase hrát s něčím jiným, ale to všechno jsou stimuly, které jim pomáhají. Každý materiál stimuluje jinou část chodidla. Chůze po nich není jen zdravá, ale i zábavná. Pro děti je to skvělý způsob, jak rozvíjet smyslové vnímání a posilovat klenbu či nožní svalstvo.

Teepee mělo být původně naším zázemím, ale lesní vlhko jeho plachtě úplně neprospívá. Proto slouží jako sklad venkovních hraček. Motorčky, odrážedla, bábovičky, všechno, co děti využívají ke hře, tam večer před odchodem uklidíme.

?? To, že se vám vaši odvážnou vizi podařilo uvést do života, že funguje a že to vypadá i na dobré vyhlídky, to vás i manžela určitě silně naplňuje ...

Já si to taky myslím, ano, naplňuje nás to. Pořád si o tom doma povídáme. Jak je to úžasné, jak se to opravdu povedlo a jak to jede dál, jak to má pořád nějaký progres. Z toho máme oba obrovskou radost. To nás i tak hezky stmeluje.

?? Co popřát Lesní mateřské škole sv. Františka v pardubickém Svítkově do nového školního roku?

Šťastné děti!